

Třídící znak							
2	2	7	1	0	5	6	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

ze dne 29. prosince 2010

k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry

Stanovení hodnoty podkladových expozic pro účely angažovanosti

Česká národní banka sděluje k § 180 odst. 6 vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „vyhláška“):

1. Banka, spořitelní a úvěrní družstvo a obchodník s cennými papíry (dále jen „povinná osoba“) zohledňuje při posuzování angažovanosti vůči ekonomicky spjatým skupinám osob (dále jen „ESSO“) nejen přímé expozice, ale také expozice zařazené do tzv. schémat, kterými se v tomto případě rozumí fondy kolektivního investování (*collective investment undertakings – CIUs*), strukturované finanční nástroje (např. sekuritizace) nebo jiné podobné expozice. Tato schémata jsou tvořena pokladovými expozicemi.

I. Schémata s nestrukturovanými podkladovými expozicemi

2. Povinná osoba je v případě investic do schémat vystavena rizikům spojeným s daným schématem na jedné straně a rizikům spojeným s podkladovými expozicemi na druhé straně. Proto povinná osoba posoudí pro účely angažovanosti vůči ESSO, zda schéma a jeho podkladové expozice jsou propojeny s jinými expozicemi, resp. klienty, včetně jiných schémat. Podle vyhlášky povinná osoba posuzuje obojí, tj. angažovanost vůči schématu i podkladovým expozicím. Z ekonomické podstaty a rizik spojených s daným schématem však může vyplynout, že postačuje posoudit angažovanost pouze vůči schématu. Riziko podkladových expozic je výrazně ovlivněno stupněm diverzifikace, riziko schématu je ovlivněno zejména právním rámcem aplikovaným na manažera schématu (např. fondu).
3. Při zohledňování podkladových expozic ve schématech se uplatňují tyto přístupy:
  - a) plný průhled do podkladových expozic (*full look-through approach*), který je považován za nejvíce rizikově citlivý a nejobezřetnější; povinná osoba identifikuje a monitoruje veškeré podkladové expozice ve schématu a přiřazuje je odpovídajícím osobám nebo odpovídajícím ESSO,
  - b) částečný průhled do podkladových expozic (*partial look-through approach*), kdy povinná osoba uplatní plný průhled pouze na část podkladových expozic, které identifikuje, monitoruje a přiřazuje odpovídajícím osobám nebo odpovídajícím ESSO; se zbývajících expozicemi ve schématu zachází jako s neznámými expozicemi podle písmena c) nebo d) na základě vyhodnocení podmínek, které zbývajících expozice splňují,
  - c) reziduální přístup uplatňovaný pro souhrn neznámých expozic (*unknown exposures*), kdy povinná osoba veškeré neidentifikované expozice považuje za jedno riziko a tudíž

- za jednu neznámou osobu; do souhrnu neznámých expozic se zařadí i schémata, u nichž povinná osoba nepoužívá žádný z přístupů podle písmena a) nebo b) a která zároveň nelze rozlišit na dostatečně malé podkladové expozice (nemají dostatečnou granularitu); granularitu schématu lze považovat za dostatečnou, pokud jeho největší podkladová expozice představuje méně než 5 % celkového schématu,
- d) přístup založený na struktuře (*structure-based approach*), kdy povinná osoba může zacházet se schématy jako s expozicemi vůči osobám, které nejsou vzájemně spjaty, v případě, že nezná detailní složení podkladových expozic ve schématu, ale je schopna zajistit a prokázat (např. prostřednictvím statutu fondu kolektivního investování), že podkladové expozice nejsou spjaty vzájemně, ani s jinou přímou nebo nepřímou expozicí v jejím portfoliu včetně jiných schémat, která je větší než 2 % kapitálu povinné osoby stanoveného podle části páté vyhlášky (tj. kapitál pro účely angažovanosti).
4. Přístup pro zohledňování podkladových expozic si volí povinná osoba, avšak je schopna kdykoliv prokázat České národní bance, že zvolený přístup je dostatečně rizikově citlivý a že volba není ovlivněna regulatorním zvýhodněním (*regulatory arbitrage*). Česká národní banka preferuje použití plného průhledu do podkladových expozic.
  5. Použití plného nebo částečného průhledu do podkladových expozic je vždy podmíněno průběžným sledováním složení schématu. Průběžným sledováním se rozumí, že frekvence sledování je přizpůsobena frekvenci a významnosti změn podkladových expozic ve schématu, jakož i možným propojením mezi podkladovými expozicemi různých schémat, přičemž frekvence sledování je nejméně jednou měsíčně.
  6. Existují-li vzájemná propojení mezi podkladovými expozicemi určitého schématu, je zavedeno sledování příslušné ESSO. Nevyžaduje se však intenzivní analýza vzájemného propojení mezi těmito podkladovými expozicemi.
  7. Kritérium granularity se u fondu fondů aplikuje na úrovni podkladových expozic podkladových fondů.
  8. Příslušné hodnoty expozic se zohledňují pouze v proporcí, v níž povinná osoba investovala do schématu.
  9. Příklady uplatnění zásady tvorby ESSO v případě schémat jsou uvedeny v příloze č.1.

II. Schémata se strukturovanými podkladovými expozicemi (tranšemi¹)

10. V případě strukturovaných finančních nástrojů závisí ztráty spojené s expozicemi také na úvěrovém posílení vztahujícím se k určitým tranším. Pokud je toto úvěrové posílení vyplývající z podřízenosti tranší právně vymahatelné, lze jej zohlednit při splnění podmínek uznatelnosti jako zajištění pro účely angažovanosti.

---

¹ Tranší se rozumí např. určitá část emise cenných papírů nebo jiné finanční transakce. Jednotlivé tranše nesou rozdílné riziko pro investory, že obdrží peněžní toky, na něž mají nárok. Tranše s lepším zajištěním a tudíž nižším rizikem neboli vyšší prioritou splácení se označují jako seniorní tranše, tranše jim podřízené s větším rizikem a nižším stupněm zajištění jsou zpravidla označovány jako junior tranše, přičemž největší riziko nese tzv. tranše první ztráty (neboli akciová). Tranše nacházející se z hlediska rizika uprostřed dané struktury jsou tzv. mezanine tranše. Tato konstrukce umožňuje vytvořit strukturu nástrojů (obvykle dluhových cenných papírů) s rozdílnými profily rizika a výnosnosti.

11. Předpokládá se, že bez ohledu na to, u které podkladové expozice dojde k selhání dříve, je jakákoliv investorem držená pozice v sekuritizaci zajištěna podřízenými tranšemi ve výši jejich objemu. Výši angažovanosti vůči určité podkladové expozici (osobě) upraví povinná osoba o výši tohoto zajištění představovaného všemi podřízenými tranšemi, avšak maximálně do objemu investovaného do dané pozice.
12. Pro portfolia s dostatečnou úrovní podrobnosti rozlišení jednotlivých podkladových expozic (granularitou), kde velikost každé podkladové expozice je menší než velikost tranše první ztráty, zohlední povinná osoba, která investovala do tranše první ztráty, výši angažovanosti vůči každé jednotlivé podkladové expozici (osobě). Povinná osoba, která drží pozici v nepodřízené tranši, angažovanost vůči podkladovým expozicím nezohledňuje.
13. Posouzení výše a objemu zajištění se provádí odděleně pro každou tranši, ve které povinná osoba drží pozici. Posuzování se provádí průběžně, protože vznikající ztráty v podkladovém portfoliu ovlivňují dostupné zajištění z podřízených tranší.
14. Při zohlednění zajištění z podřízených tranší uvažuje povinná osoba určitou konzervativní marži (diskont, resp. *haircut*) respektující riziko nepřesností. Je např. možné, že tranše první ztráty je již vyčerpána, avšak povinná osoba, která drží pozici v jiné (seniorní) tranši, toto vlivem časové prodlevy ještě nezachytila ve výši angažovanosti. Vyčerpáním tranše první ztráty dojde k setření zajišťovacího efektu, a tak expozice vůči určitým osobám mohou dokonce přesáhnout příslušný limit angažovanosti a povinná osoba může být nucena snížit své expozice bez ohledu na aktuální tržní podmínky (riziko prodeje se ztrátou). Konzervativní marži a způsob jejího uplatňování povinná osoba stanoví ve svých vnitřních postupech pro řízení rizik, přičemž je schopna tyto postupy zdůvodnit České národní bance. Povinná osoba zohlední v těchto postupech časovou prodlevu, než se dozví, že došlo k vyčerpání časové prodlevy a že je nutno znovu zhodnotit podkladové portfolio expozic, a ztráty vznikající z nutnosti nově strukturovat portfolio z důvodu překročení limitů angažovanosti.
15. Příloha č. 2 obsahuje příklady, které ilustrují zacházení se strukturovanými podkladovými expozicemi a jsou rozčleněny podle jednotlivých přístupů k podkladovým expozicím popsáným v bodě 3.

III. Závěrečná ustanovení

16. Česká národní banka řadí, ve smyslu § 9 vyhlášky, k uznávaným standardům pro stanovení hodnoty podkladových expozic pro účely angažovanosti dokument *Guidelines on the implementation of the revised large exposures regime* vydaný Evropským výborem bankovních dohledů (CEBS) v prosinci 2009; www.c-eps.org.
17. Podle tohoto úředního sdělení se postupuje od 31. prosince 2010.

Viceguvernér

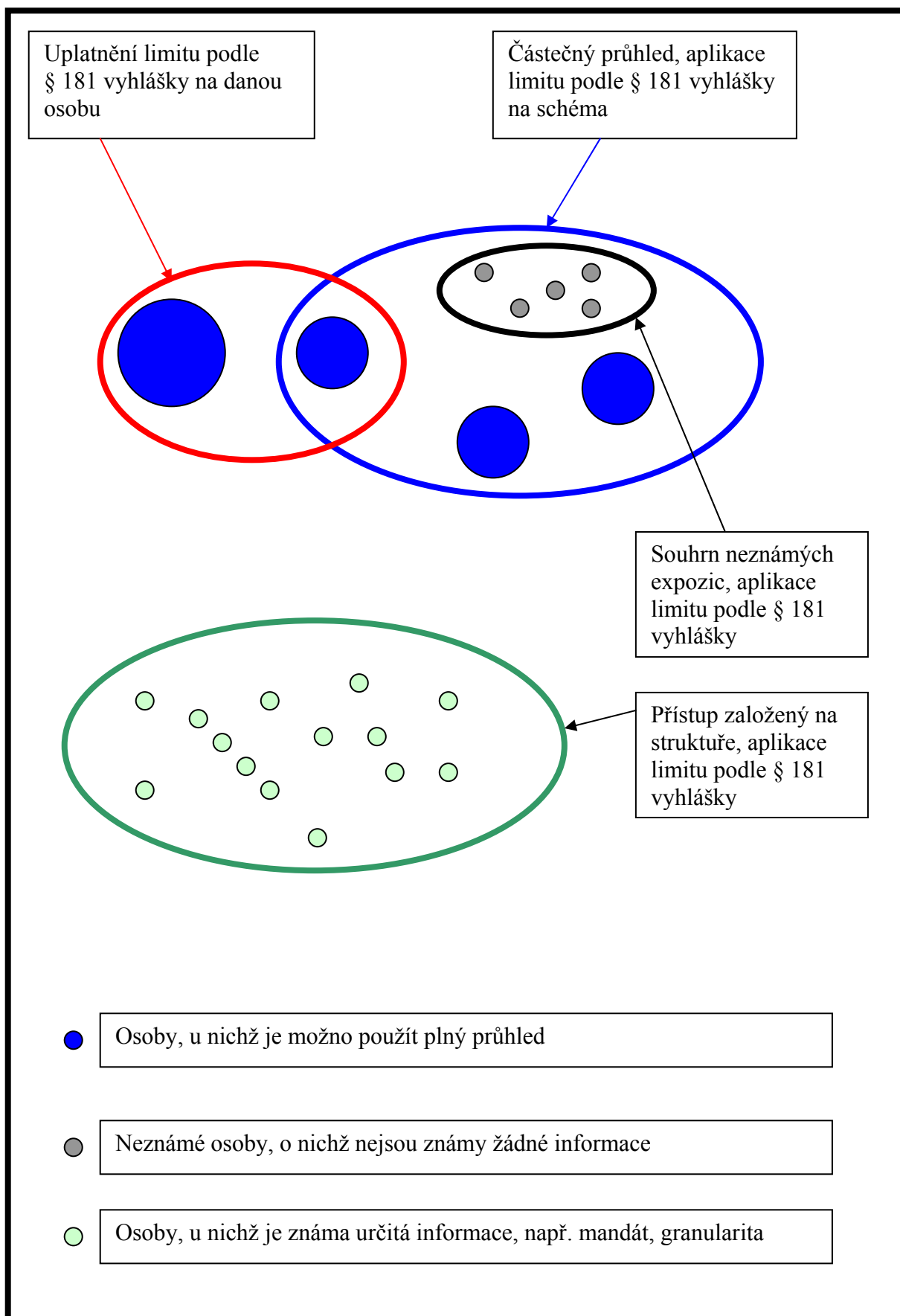
prof. PhDr. Ing. Vladimír Tomšík, Ph.D. v.r.

Sekce regulace a analýz finančního trhu
Odpovědný zaměstnanec:
Ing. Sůvová, CSc., tel.: 224 412 702

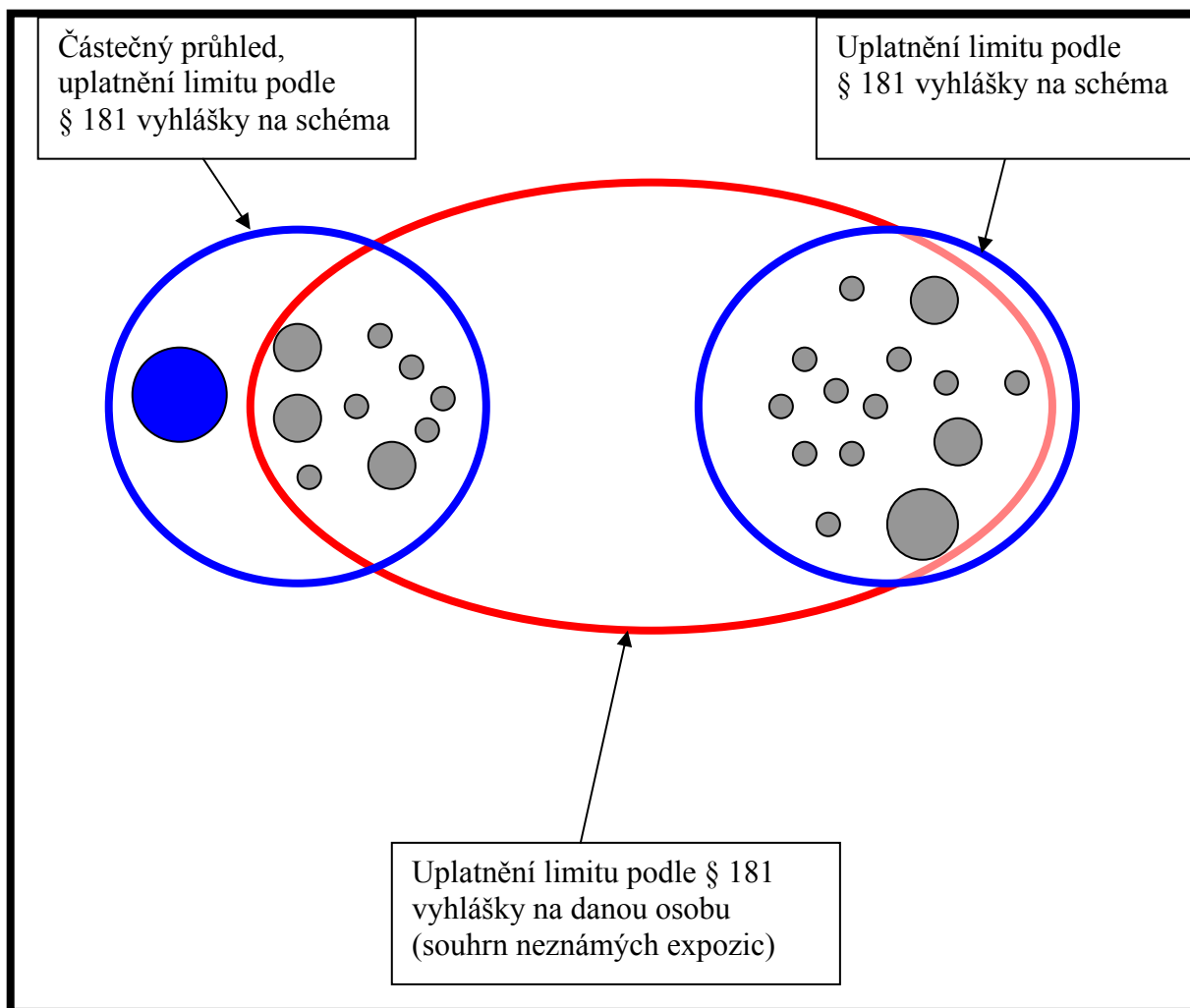
Příklad

Ilustrativní příklad uplatnění zásad tvorby ESSO u schémat s podkladovými expozicemi uvedený na obr. 1 představuje případ, kdy povinná osoba identifikovala ve schématech, do nichž investovala, osoby (resp. dlužníky či expozice) A, B, C. Protože povinná osoba má expozice vůči A kromě schémat též dále ve svém portfoliu, pro účely angažovanosti expozice vůči A sčítá. Expozice B a C nemají v portfoliu povinné osoby další zastoupení, proto s nimi lze zacházet jako s expozicemi vůči jednotlivým osobám. S ostatními neznámými expozicemi se zachází jako se souhrnem expozic vůči neznámým osobám. U schématu, kde má povinná osoba k dispozici určité informace, tj. podkladové expozice nezná, ale je schopna zajistit, že splňují podmínky podle bodu 3 písm. d), zachází s nimi jako se samostatnou osobou. Kromě toho povinná osoba uplatňuje na každé schéma limit angažovanosti podle § 181 vyhlášky (25 %).

Ilustrativní příklad uvedený na obr. 2 zachycuje investici povinné osoby do dvou schémat. U schématu vlevo povinná osoba uplatňuje částečný průhled. V tomto schématu identifikovala osobu (expozici) B, která však nemá zastoupení jinde v portfoliu povinné osoby, proto se s ní zachází jako se samostatnou osobou. O ostatních expozicích v obou schématech nejsou známy žádné detailní informace, proto se s nimi zachází jako se souhrnem expozic vůči neznámým osobám. Kromě toho povinná osoba uplatňuje na každé schéma limit angažovanosti podle § 181 vyhlášky (25 %).

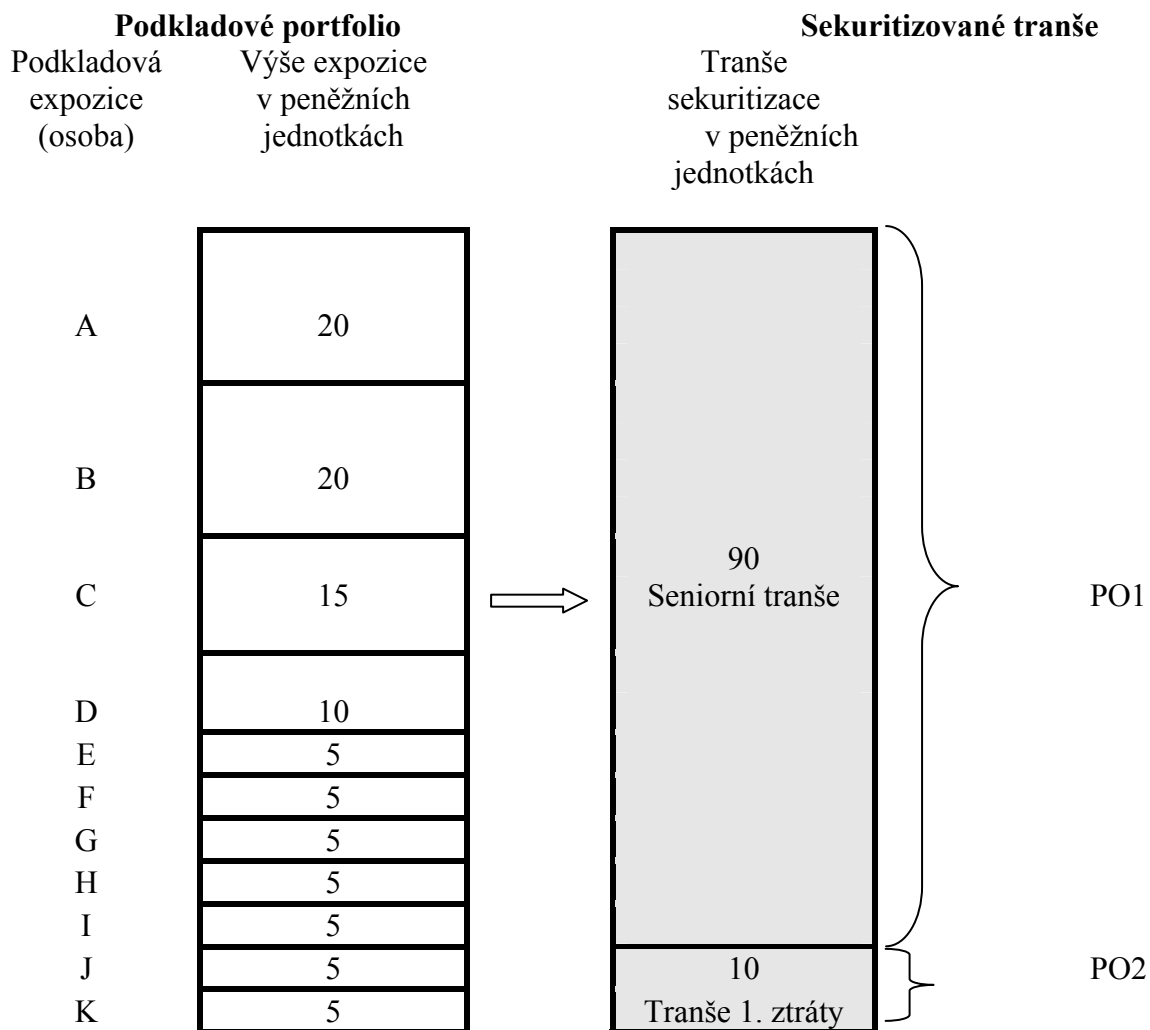
Obr. 1

Obr. 2

Příklad 1

Předpokládá se, že povinná osoba 1 (dále jen „PO1“) investovala 90 peněžních jednotek do seniorní tranše a povinná osoba 2 (dále jen „PO2“) investovala 10 peněžních jednotek do tranše první ztráty u produktu s následující strukturou.

Tranše první ztráty zde poskytuje zajištění pro seniorní tranši ve výši 10 peněžních jednotek.

A) Plný průhled do podkladových expozic

Zacházení s expozicemi pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 0 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám (dlužníkům) D až K (podkladové expozice vůči osobám D až K nejsou vyšší než 10, a tudíž jsou plně kryty tranší první ztráty),
- 5 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobě C (podkladová expozice vůči osobě C činí 15 a od ní se odečte zajištění tranší první ztráty ve výši 10),
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobě A i vůči osobě B (podkladová expozice vůči osobě A i B činí 20 a odečte se zajištění tranší první ztráty ve výši 10).

b) pro PO2 (PO2 investovala pouze do tranše první ztráty, na kterou již se žádný zajišťovací efekt z titulu podřízených tranší nevztahuje, výše angažovanosti vůči jednotlivým osobám je omezena 10 celkově investovanými peněžními jednotkami):

- 5 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám E až K
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám A až D.

B) Částečný průhled do podkladových expozic

Předpokládá se, že investujícím povinným osobám jsou známy pouze podkladové expozice A a B. Ostatní podkladové expozice jsou jim neznámé, povinné osoby pouze vědí, že jednotlivá podkladová expozice činí nejvýše 20 peněžních jednotek a že tyto podkladové expozice splňují podmínky podle bodu 3 písm. d).

Zacházení s expozicemi pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobě A i vůči osobě B,
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči ostatním neznámým podkladovým expozicím.

b) pro PO2:

- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobě A i vůči osobě B,
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči ostatním neznámým podkladovým expozicím.

C) Přístup založený na struktuře

Tento přístup předpokládá, že investující povinné osoby neznají konkrétní podkladové expozice, povinné osoby však vědí, že jednotlivá podkladová expozice činí nejvýše 20 peněžních jednotek a že tyto podkladové expozice splňují podmínky podle bodu 3 písm. d) (např. jde o podkladové expozice vůči odvětvím, v nichž povinné osoby nemají žádné přímé nebo nepřímé expozice).

Zacházení s expozicemi pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči schématu (v tomto případě nemá tato skutečnost žádný výsledný efekt, protože vůči schématu jako celku je již započtena angažovanost ve výši 90 peněžních jednotek);

b) pro PO2:

- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči schématu (v tomto případě nemá tato skutečnost žádný výsledný efekt, protože vůči schématu jako celku je již angažovanost ve výši 10 peněžních jednotek započtena).

D) Reziduální přístup pro souhrn neznámých expozic

Předpokládá se, že povinné osoby neznají podkladové expozice ve schématu a nemají ani informace o jejich maximální výši a o jejich charakteru a propojenosti.

Zacházení s expozicemi pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 90 peněžních jednotek angažovanosti vůči hypotetické neznámé osobě;

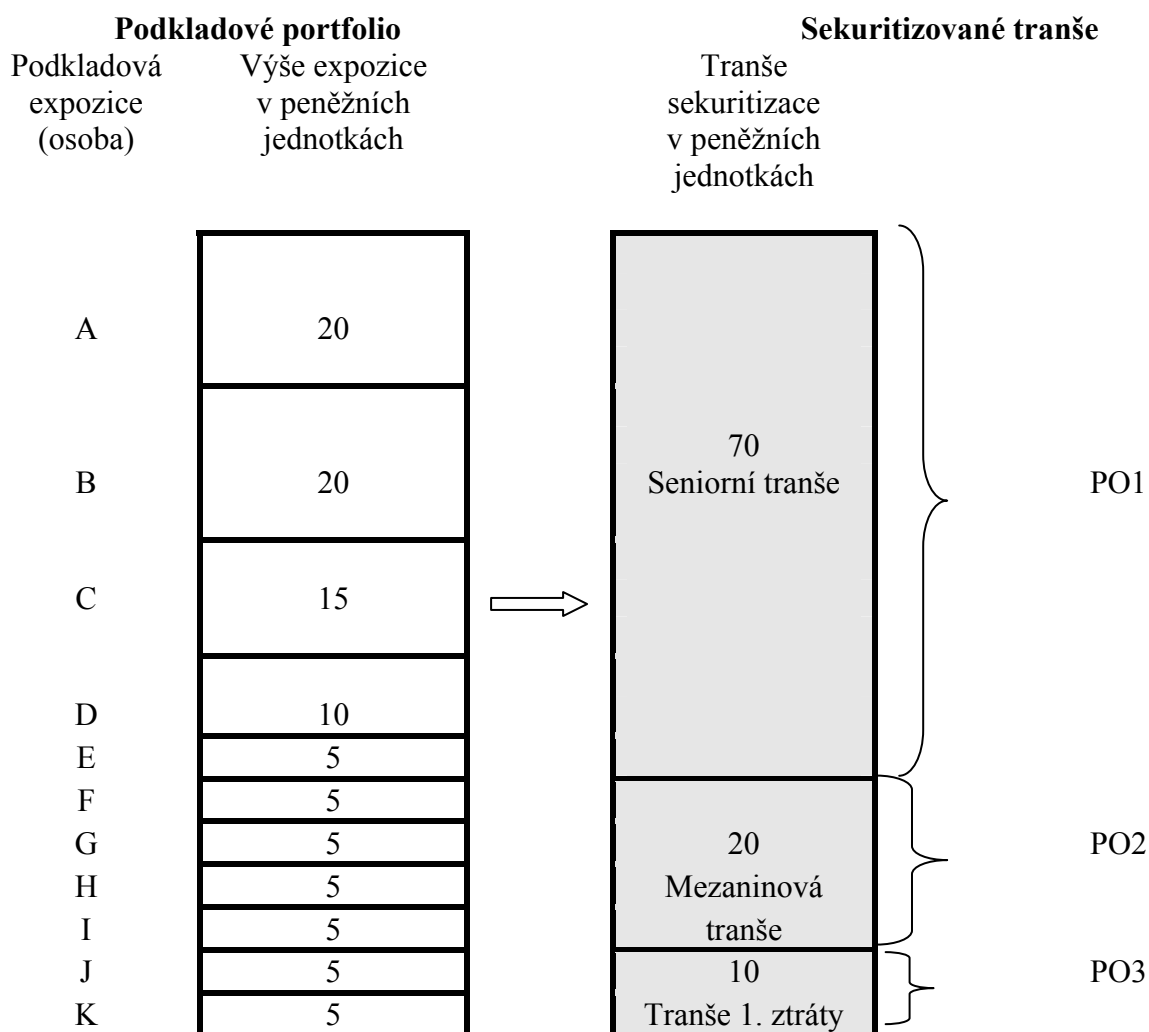
b) pro PO2:

- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči hypotetické neznámé osobě.

Příklad 2

V tomto příkladě se předpokládá, že oproti příkladu 1 je do struktury přidána mezaninová tranše. Kromě toho se předpokládá, že zajišťovací efekt mezaninové tranše není plný (na rozdíl od tranše první ztráty), proto se uplatňuje konzervativní marže (diskont) ve výši 50 %. Uvedená konzervativní marže není konkrétním doporučením, ale je uvedena pouze jako ilustrativní. Její výši stanoví povinná osoba v souladu s bodu 16 tohoto úředního sdělení.

PO1 drží celou seniorní tranši ve výši 70 peněžních jednotek. PO 2 drží mezaninovou tranši ve výši 20 peněžních jednotek a povinná osoba 3 (dále jen „PO 3“) drží tranši první ztráty ve výši 10 peněžních jednotek.

Zacházení s expozicemi při uplatnění plného průhledu pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 0 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám A až K (uvažuje se se zajišťovacím efektem podřízených tranší celkem ve výši 20, z toho 10 peněžních jednotek je zajišťovací efekt tranše první ztráty a 10 peněžních jednotek, tj. 50 % z 20, činí zajišťovací efekt mezininové tranše);

b) pro PO2:

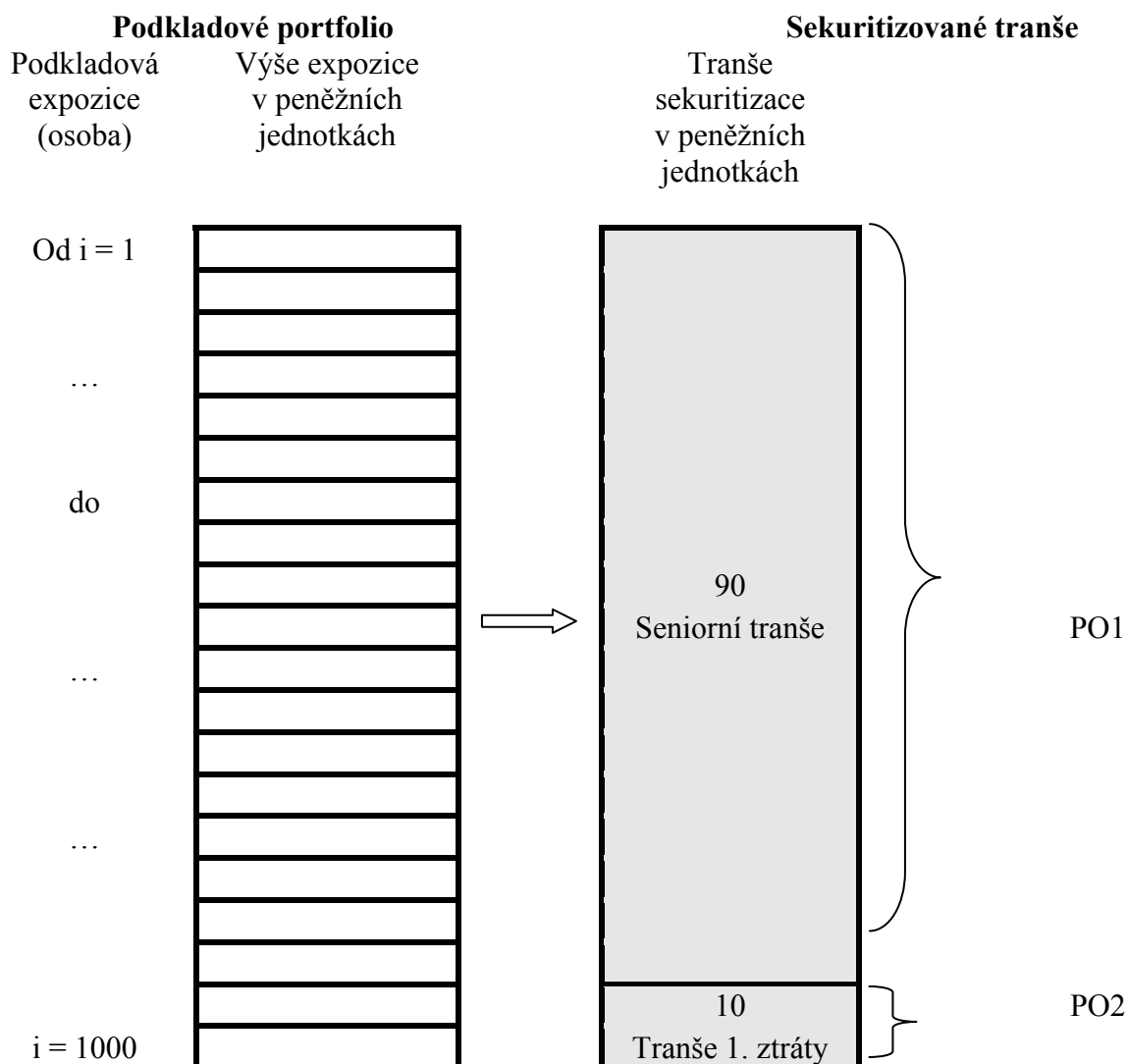
- 0 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám D až K,
- 5 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobě C,
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám A i B;

c) pro PO3:

- 5 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám E až K,
- 10 peněžních jednotek angažovanosti vůči osobám A až D.

Příklad 3

Předpokládáme diverzifikované portfolio 1000 podkladových expozic, kde každá expozice je ve výši 0,1 peněžních jednotek, celkem tedy 100 peněžních jednotek

Každá i -tá podkladová expozice je ve výši 0,1 peněžních jednotek.

Zacházení s expozicemi při uplatnění plného průhledu pro účely angažovanosti je následující:

a) pro PO1:

- 0 peněžních jednotek angažovanosti vůči všem podkladovým expozicím (osobám), tj. od $i=1$ až do $i = 1000$;

b) pro PO2:

- 0,1 peněžních jednotek angažovanosti vůči všem podkladovým expozicím (osobám), tj. od $i=1$ až do $i = 1000$.